

Nyhetsbrev till överförmyndarna

Maj 2013

Vi har fått en ny medarbetare som heter Sophie Carlgren. Sophie har tidigare arbetat med andra frågor på enheten för tillsyn. Lisa Wellenius kommer att gå på föräldraledighet i juni.

Fullmakter från huvudmannen

Vid våra tillsynsbesök har fråga uppkommit om giltigheten av en fullmakt som utfärdats av en person innan denne insjuknat och fått en god man.

I godmansutredningen från 2004 (SOU 2004:112 s. 473) har ämnet berörts. Utgångspunkten är att en person som har god man i princip har kvar sin rättshandlingsförmåga. I och med det kan en fullmakt utfärdad före godmanskapet ännu vara giltig. Men personen i fråga kan ha en bristande rättshandlingsförmåga på grund av sin sjukdom och frågan är då om det i sig kan göra fullmakten ogiltig. Om en person med en psykisk störning har ställt ut en fullmakt, borde fullmakten kunna angripas med stöd av en analog tillämpning av lagen (1924:323) om verkan av avtal, som slutits under påverkan av en psykisk störning.

Vad händer då med fullmakten om en person först *efter* fullmaktens utfärdande blivit sjuk och av den anledningen saknar rättshandlingsförmåga? Är den fortfarande giltig? I svensk domstol har denna situation ännu inte prövats, men troligen ska man här tillämpa ett resonemang om att fullmäktigen endast kan utföra sådana handlingar för den företräddes räkning som denne själv kan utföra (se Adlercreutz, Avtalsrätt I, 11. uppl, 2000, s. 147).

Utifrån ovanstående resonemang är en fullmakt som utfärdats före ett insjuknande ogiltig om personen i fråga inte längre "förstår vad saken gäller".

Hantering av överklaganden

Vid våra inspektioner noterar vi ibland brister i hanteringen av överklaganden. Mot bakgrund av detta vill vi kortfattat gå genom ett par frågor.

I 23-25 §§ förvaltningslagen (1986:223) (FL) finns grundläggande bestämmelser om hur beslut överklagas. Av bestämmelserna följer bl.a. att beslut ska överklagas skriftligt samt att överklagandet inom viss tid ska ges in till den myndighet som meddelat beslutet. Beslutsmyndigheten prövar om skrivelsen med överklagandet kommit in i rätt tid.

Som huvudregel ska myndigheten avvisa skrivelsen om den har kommit in för sent. Om skrivelsen inte avvisas ska myndigheten överlämna den och övriga handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet.

Hur ska myndigheten göra rättidsprövningen om den inte vet vilken dag klaganden fick del av beslutet?

I förarbeten till 24 § FL uttalas följande (se prop. 1985/86:80 sida 74).

Ett beslut enligt denna paragraf att avvisa en skrivelse förutsätter emellertid att myndigheten vet vilken dag klaganden fick del av beslutet (jfr kommentaren till 21 § tredje stycket). När myndigheten inte vet detta, bör den i allmänhet utgå från att skrivelsen har kommit in i rätt tid. En närmare undersökning kan dock behöva göras, ifall omständigheterna gör det sannolikt att tiden är överskriden. Avvisningsbeslutet kan tecknas på klagandens skrivelse eller sättas upp som ett särskilt beslut. I båda fallen skall klaganden givetvis underrättas om beslutet. Samtidigt skall fullföljdshänvisning lämnas.

Vem tar ställning till om beslutet är överklagbart, vad eventuella brister i överklagandeskrivelsen ska leda till etc.?

Det är en uppgift för den högre instansen att ta ställning till vad eventuella brister i en överklagandeskrivelse ska leda till. Frågan om ärendet kan tas upp till prövning trots bristen, eller om skrivelsen bör avvisas utan behandling i sak avgörs alltså av den högre instansen och inte av beslutsinstansen. Vidare ankommer det på den högre instansen att avgöra om förutsättningarna för att pröva överklagandet i sak är uppfyllda, t.ex. om beslutet är sådant att det över huvudtaget får överklagas och om den som överklagar har klagorätt (se prop. 1985/86:80 s. 44 och 73). Förutsatt att överklagandet inte föranleder beslutsmyndigheten att själv ändra sitt beslut så som klaganden begär, ska beslutsmyndigheten alltså enbart pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid.

Hur snabbt ska överklagandet överlämnas?

I förvaltningslagen finns inte någon bestämmelse inom vilken tid beslutsmyndigheten ska överlämna handlingarna i ett överklagat ärende till den överinstans som ska pröva överklagandet. JO har dock vid flera tillfällen uttalat att det ligger i sakens natur att överlämnandet ska ske utan dröjsmål samt att tiden i normalfallet inte bör överstiga en vecka (se bl.a. JO:s ämbetsberättelse 1995/96 s. 314).

Lotta Reimers

Sophie Carlgren

Lisa Wellenius